

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft félévre 2 ft, negyedévre 1 ft.

Ugye a lap szellemi részét illető cikkeik, mint az előzetési pénzek a „Közmuvelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Elnöki beszéd,

melylyel Nagyméltóságu és Főtisztelendő **dr. Schlauch Lőrincz**, szatmári püspök ur a Szent-László Társulat 1885-i okt. 21-i közgyűlését megnyitotta.

Társulatunknak hármias célja van:

„A katolikus világegyház közszükségeinek fedezéséhez járulni.”

„Nevezetesen hazai vállalatokat, műépítkezéseket, intézeteket gyámolítani” és

„A szűkölködő keleti keresztényeknek és ezek közt kivált az ezen tájakon letelepedett magyaroknak nevelő, oktató és egyéb jótékony intézetek felállítására és fenntartására segítséget nyújtani.”

Magasztos mind a három cél, egyetemes mint maga a katolikus egyház, anélkül, hogy megszűnének magyar lenni, sőt mivel katolikus nagyobb mérvben hazafias. — Tiszteli az egyház látható fejét, nódol a királynak, egyházához hű kíván lenni és ennek közszükségeinek fedezéséhez, gyenge tehetőségeihez aránylag járulni, de hazája bajai elől sem zárkozik el; felkeresi a haza határain túl, hitének, fájának szűkölködő tagjait anélkül, hogy az itthon levőkről megfélemedeznek.

Igaz hogy mindezzel óriási feladatot tűztek a társulat elé annak buzgó megalapítói, és a veszedelem, hogy az erőknél ily szétforgácsolása mellett egyiket sem fogja teljesen megoldhatni, igen közel fekvőnek látszott; de a társulat két hatalmas tényezőire számított, tudniillik: a hitbuzgóságra és a hazafiai lelkesedésre; az egyikre azért, mert azt hitte, hogy a katolikus nem fogja közönyösen nézni, mint vesz el hitrokona, kit nevelése és multja az egyetemes egyházhoz köt; a másikkra azért, mert e nemzet nem oly nagy, hogy künnlevő tagjainak elmerülését más nemzetekbe nem fájlaná.

Az alap tehát, amelyre állott, nem csak természetes, hanem a viszonyok által is parancsolva volt.

A katolikus anyaszentegyház, mint a felebarátai szeretet és a valódi humanizmus hordnoka,

(Ugy van! Ugy van!) megőrzi a szívekben a legmagasztosabb érzelmeket, melyek a családban, a nemzetben fenntartják az ősök szent hagyományait. A katolikus hazájától távol is az oltárhoz fűzi honszeretetét. És ezen sajátágánál fogva jóval felül áll minden modern humanizmuson (Nagyon igaz Éljen!) Hit nélkül a szeretetnek nincs tápláléka. A valódi humanizmus a Golgothán a keresztfán született. Két évezreden át az anyaszentegyház kebelén nyugodott, ott nyugszik ma is, innen terjeszti szét melegítő sugarait. Eltörpül ott a modern humanizmus, ahol a kereszténységtől elszakad. . . . (Sokszoros tetszénnyilvánítás)

Amidőn tehát a Szent-László-Társulat a katolikus jelleget tűzte homlokára, valamint távol állott a köznapi üres humanizmustól, úgy meg volt győződve, hogy csak a hit melege képes távollevő fajrokonainkban fenntartani a hazafiság melegét. Katolikusnak lenni és magyarnak magát érezni: nálunk egymást kiegészítő fogalmak. (Igaz! Ugy van!) és bárha a katolicizmus egyetemes jelleggel bír, még sem nivellirozza az érzelmeket, melyek a hazafiságban találják gyújtócsukát, úgy mint a modern humanizmus, mely világpolgári törekvéseiben legnagyobb ellensége a hazafiságnak. (Élénk helyeslés.) A mely egyház azt tartja: hogy aki övét elhagyja, az rosszabb a hitetlennél (infideli deterior), az magasra tartja azon szent kötelet, mely az egy nagy nemzetesaládkhoz tartozókat egymáshoz fűzi

Ezeket átértvén a nagy közönség, a társulatot keletkezésében melegen karolta fel. Püspökök, papok és világi jeles katolikusok, maga a hívő nép készségesen áldoztak a nemes célra. Mindenki érezte, hogy a társulati működésnek alapeszméje a szeretet, rugója a hazafiság, iránya a magyar fajnak megmentése a keleten és ez által megizmosítása azon tényezőnek, mely ma hivatva van a nyugati civilizációt a keleten közvetíteni. (Tetszés.)

Ezen lelkesedés hatása alatt megkezdette a társulat üdvös működését. Felkarolta mindenkéül

és fölött a bukovinai ki elepített és az O.áhországban mint kivándorolt székelyek ott időző magyarjainkat, felkereste a Moldvában lakó csángó magyarokat, papokat, tanítókat neveltetett, iskolákat segélyezett. Kiterjeszti figyelmét a Balkán félszigetre, segítséget nyújtott a távol keleten élő keresztény katolikusoknak. A társulat működésének eredményeiről annak a közönség kezében forgó évkönyvei tesznek tanúságot.

Sajnos, hogy hatályosabb tevékenységében megakadályozta segédeszközeinek elégtelen volta. Néhány ezerrel keveset lehet tenni ott, ahol százezerek sem képesek az igényeknek megfelelni.

Emellett az első lelkesedés, mely az egyház és a haza, a katolicizmus és a magyar érdek megvédésének jellegi alatt oly magasra lobbant, nem maradt azon a magaslaton, ahová azt a cél nemessége emelte. Az ország anyagi viszonyainak hanyatlása kintatásában a Szent-László-Társulatot sem hagyta érintetlenül. Meglehet, hogy a nagy közönség más, a magyar nemzet érdekeit közvetlen érintő kérdések által elfoglaltatva, megelégedett arról, hogy létezik egy társulat, mely katolicitása mellett eminenter hazafias és hogy az egy eszmét képvisel, melyért lehetetlen, hogy a magyar ne lelkesedjék.

Nem kell számításon kívül hagyni azt is, hogy amidőn a Szt.-László-Társulat megalakult, az egyleti élet Magyarországon még szunnyadott; — ma a másik szélsőségnél vagyunk tanúi, tudniillik az egyleti alakulás tultengésének. Ma itt alakul egy társulat, lelkesen felkarolják, hogy holnap részvétlenség miatt elenyésszék. A közönség minduntalan más-más keletkező, sokszor a legdicséretesebb czélokra alakult egyletek által igénybe vétetvén, nem képes a sokféle várakozásoknak teljesen megfelelni; családások sem hiányozván, a közönyhöz sokszor a bizalmatlanság is járul.

Hogy ily viszonyok közt a társulat még távol áll attól, hogy azon hármass czélt kielégítőleg felkarolhassa és valósíthassa, melyeket beszédem elején jeleztem, igen érthető; és csak nagyobb buzgalom a tagok részéről, bővebb adakozás a közönség részéről helyezhetnék a társulatot azon állásba, amelyre annak minden lelkes barátja aspirál.

Ezzel nincsen az mondva, mintha a társulat hanyatlanék, vagy jövedelmeiben alábbszállott volna. Mert működési terünk ma tágasabb, kiterjedtebb, mint volt valaha, jövedelmünk pedig néhány év óta majdnem megkétszereztetett; csak azt kívántam jelezni, hogy messze azon ezél, melyet a társulat magának kitűzött, az eszköze pedig csekélyek, melyek rendelkezésünkre állanak.

Egyháznagyaink, papjaink nagy összegekkel ajándékoznak meg bennünket ma is. (Éljenzés.) Alig van szegény pap, aki a tavaszi vagy őszi kerületi ülésből nem küldené szerény filléreit. (Éljenzés.) A hívő nép közt ott, ahol a társulat meg van honosítva, nem hiányoznak megható jelenetei az áldozatkészségnek, midőn előtte a „csángó“ szegény sorsát rajzolják. — Fájdalom, a vagyonosabb középosztály társulatunkat alig ismeri, mert ha ismerné, nem lehetne működése iránt közönyös. És ezt annál inkább állíthatom, mert épen a nagy lelkesedés közt megindult közművelődési mozgalom mu-

tatja, mennyire aggódik a nemzet azok sorsa fölött, kik magyar jellegüket elveszthetik.

A Szent-László-Társulat nem kevésbé magas-tosabb czélokot tart szemé előtt. Mert míg a közművelődési egyletek a haza határain belül keresik és találják törekvésük tárgyát: addig a Sz.-László-Társulat védő karjait azokra is kiterjeszti, kik e hazától távol e hazához tartoznak, vagy például a moldvai csángókat, kik mint katolikusok katolicizmusuk veszélyeztetésével ősi hagyományait elveszthetik. A közművelődési egyletek a műveltség által akarnak barátokat szerezni a magyar állameszmének; a Szt.-László-Társulat a katolicizmus által akarja a künnlevő magyarokat megtartani a hazának. Amidőn tehát a művelt közönség azokat támogatja, társulatunkról sem szabadna megfeledkeznie. (Ugy van!)

A társulat tehát ezután is a megkezdett ösvényen fog haladni. Isten után tagjainak fokozott buzgalmába vetvén sikerének reményét.

Az ülést megnyitottnak nyilvánítom. (Hosszan tartó éljenzés).

Jegyzőkönyv.*)

Felvételtek Csik-Tusnádon a plebániális lakban 1885. évi április hó 21-ik napján az Alesik-Kászton esperesi kerület papságának Buzás Mihály alesperes ur elnökle alatt tartott tavaszi korona-gyűlésében.

Egy kivételével a teljes számban megjelent kerületi papság, előre elvégezvén az Ur szent kezvelmért esdő „Venő Sanctét“ elnöklő esperes ur a testvéri szeretet emelkedett hangján tartott üdvözlő beszédével a gyűlés megnyitottnak nyilvánította. Mielőtt azonban a gyűlés tárgyalása megkezdett volna, fölolvastatott a kalocsai zsinat XV-ik fejezete „de emeritis presbiteris.“ Továbbá hitelesítést végett felolvastatott a mult évben tartott őszi koronagyűlés jegyzőkönyve, mire nézve a gyűlés azon megjegyzésnek kívánt helyet adni, miszerint a jegyzőkönyv I. c) pontjában az alapgyűjtő bizottsági tagok egyes járásoként vannak ugyan megválasztva, de azért ezek együtt csak egy egész alap-gyűjtő bizottságot képeznek, melynek elnökül Buzás Mihály esperes plebános és jegyzőjéül Baka János szent-mártoni kántor-tanító lettek megválasztva — A jegyzőkönyv I. pontjára vonatkozólag felolvastatott püspök urunk ő exellentijának 1884. évi deczember hó 15-éről 3875. szám alatt kelt leirata és daczára annak, hogy a kerületi gyűlésnek ezen pontot érintő eljárása a nyilvánosság terén is meg lett támadva, ragaszkodván püspök urunk ő exellentijának ez ügyben tett magas intézkedéséhez, a kerületi gyűlés határozata mellett mindaddig, míg felsőbb hatóságilag e térről le lesz szorítva, megmarad A kiemelt észrevételeken kívül a jegyzőkönyv egész terjedelmében a gyűlés határozataival teljesen megegyezőnek találtatván, hitelesítettnek mondatik ki, de minthogy különösen a III. 1-ső és 2-ik pontokban az egyes kifejezé-

*) Ezen jegyzőkönyv a maga idejében azért nem közlötelt, mert az 1885. ik évi október 15-én tartott gyűlés jegyzőkönyvének d) pontja alatti módosítás értelmében, még ezen gyűlésben el volt határozva, hogy a kerületi-gyűlések jegyzőkönyvei csak a következő gyűlés hitelesítése és helybenhagyása után adhatók lapba. V. e r e s S.

sek miatt, mind a nyilvánosságban, mind azon kívül félreértések keletkeztek, a talán nem eléggé körülírt kifejezéseknek a nyilvánosság terén is bővebb magyarázatot kíván nyújtani és ennek teljesítésével a kerületi jegyzőt bízta meg

A gyűlés tárgyai:

I. Mi történjék a „Néptanítók“ című ingyenes iskolai lappal, melynek olvasásától vallás-ellenes iránya miatt kath. néptanítóink az 1884. május 15-én 1499. számú kegyes püspöki rendelettel eltiltattak s daczára annak, hogy nevezett lap szerkesztője Csikmegye kir. tanfelügyelősége utján e tekintetben az illetékes főhatóság által elének szabott s általunk elfoglalt álláspontról értesítve lett — jelzett lapot kath. iskoláinknak most is küldi.

Miután a „Néptanítók“ lapjának vallás-ellenes iránya megczáfolhatatlanul fenn áll s ez daczára az ország több részéből tett tiltakozásnak kath. iskoláink számára most is küldetik, sőt annak terjesztésére még a kir. tanfelügyelőség közreműködése is igénybe vétetik, a kerületi gyűlés határozatában újból kimondja:

Miszerint e tekintetben kegyelmes főpásztorunk ő exellentájának 1884. május 15-ről 1499. szám alatt kibocsajtott kegyes rendeletéhez szigoruan ragaszkodik, s ha nevezett ingyen-lap még továbbra is küldetik azt ugyan vissza nem küldi, de 1884. ápril 24-én tartott gyűlésben felvett jegyzőkönyvének IV. pontjában hozott határozatát — azon változtatással, hogy nevezett lapnak mint vallástalan irányúnak, még a könyvtárban se legyen helye — fenn tartja. —

II. Katholikus tanítóknak a színpadokon való műkedvelői szereplése meggyeztethető-e hivatásuk komolyságával és a józan paedagogia elveivel?

Eltételezve arról, hogy manapság a színművek általában a keresztény erkölcs kigunyolását tüzték ki czélul és a hallgató közönség megmérgezésére törekvészenek hatni, ha azok a visszaélések, gonoszság és bűn ostromozását ölelik fel, igenis mind a kath. tanítók hivatásával, mind pedig a józan paedagogia elveivel meggyeztetetők.

Ebből kifolyólag a kerületi gyűlés a kath. tanítók műkedvelői szereplését e téren — miután minden korrekt nevelő-intézetben az ifjuság által is ilyenek sikerrel adatnak elő — ha sikamlós darabokban nem lépnek föl, nem látván veszélyesnek, nemcsak nem helyteleníti, hanem a tanítóknak kötelességévé teszi, hogyha olyan színdarabokat vesznek észre előadásra felvétetni, melyek a köz-erkölcs megronthatásának bélyegét hordják magukon, a helybeli lelkésznek adják tudomására és együttesen oda hassanak, hogy az olyan jellegű darabnak előadása megakadályoztassék és egészen elejtessék a darab.

III. Hol a husvéti feltámadási körmenet a templom körül történik, ez alkalmommal hányszor kell a templomot megkerülni?

A husvéti feltámadási körmenet mikénti megtartását rendszeren a helyi viszonyok szokták meghatározni, azért a hány plébánia van, annyiféle szokás uralkodik, és így a kerületi-gyűlés — nem állván jogában a helyi viszonyokat megváltoztatni — azok egyformásításába nem elegendhetik. Sokszor az ilyszerű körmenetnél bele szol-

ván maga a természet törvénye, kedvezőtlen idő áll be s ilyenkor bármely határozatnak meg kell semmisülnie.

Ennélfogva a kerületi-gyűlés a feltámadási körmenetre nézve a helyi szokások követésében állapodik meg; azonban azon esetre, ha a helyi szokások kedvezőtlen időjárások miatt megváltoztanak, azok megváltoztatására illetékesnek egyedül a helybeli plébánost tartja.

IV. Indítványok:

Az indítványok sorában elnöklő esperes ur, a kerületi-gyűlésnek 1884. évi october 9-én felvett jegyzőkönyve V. pontjában nyert megbízatására vonatkozólag a vasár-és ünnepnapoknak szolgálai munkák általi megszenteltetésére ügyében jelentését megtévén, a kerületi-gyűlésnek tudomására hozza, hogy a csik-szent-mártoni tekintetes járás-szolgabírói hivatal ez ügyben a kellő intézkedést megtette. Továbbá elnök a tekintetes szolgabírói hivatalnál tett fellépésének bebizonyításául az átküldött iratot a kerületi gyűlésnek másolatilag a következőkben mutatja be:

„298.884. sz. A tekintetes szolgabírói hivatalnak Csik-Szent-Mártonon Azok, kik azt hiszik, hogy az Ur-Isten és egyháztörvényeinek háttérbe szorításával az állam törvényei tiszteletben fognak tartatni, nagyon csatlódnak. Az isteni, egyházi és polgári törvények tekintélye Istentől van, kitől úgy az egyházi, mint a polgári hatalom származik. Ha az emberi merény fitymálólóg büntetlenül taphoshatja Isten és egyháza törvényeit, kérdem: vajjon az állam millió szuronyai lelkiismeret nélkül, — mely fölött egyedül Isten uralkodik — fognak-e a polgári törvények iránt akkora tiszteletet biztosítani, hogy az Isten és egyháza törvényeit megvető gonoszak a személy és vagyonbiztonságot ne kockáztassák? én azt kétség alá vonom: mert, kik az Istentől függést felmondták, azok bizonyára a polgári törvényeket még kevésbbé fogják respektálni. Az Isten és egyháza törvényeinek megvetése tehát végelemzésben nemcsak az erkölcsi rendet, hanem a társadalmi rendet, a személy és vagyonbiztonságot is kockáztatja.

Miután szemecimmel láttam, hogy az Istennek és Anyaszentegyháznak az ünnep- és vasárnapokra vonatkozó törvényei nem csupán a köznép, hanem inkább azok által sértetik meg, kiknek úgy az isteni, mint a polgári törvények iránti tiszteletet, nemcsak szóval, de a mi fő példával kellene eszközölniök, s kik azért bizonyára egykor szigoruan fognak lakolni, mert az irás szavai szerint: „a kicsiny ember könnyen nyer engedelmet, de a hatalmasok hatalmason fognak gyötörtetni“, kénytelen vagyok a tekintetes szolgabírói hivatalhoz mint a törvény külső öréhez azon alázatos kéréssel fordulni: hogy hatáskörében tekintet nélkül a személyekre a vasár-és ünnepnapoknak szolgálai munka által való profanitóját végre valahára beszünteni sziveskedjek. A tekintetes szolgabírói hivatalnak rendelkezésére állanak e tekintetben is a csendőrök, kik ha megteszik kötelességüket — mit nem tettek eddig, — mert csakis a polgári törvények megtartása fölött órködtek, s ha a tekintetes szolgabírói hivatal az ünnepek- és vasárnapok megszentelésére az 1868-dik évi III-ik törvényczikk 19-ik §-át személyválogatás nélkül alkalmazandja: merem állítani, hogy az ünnepszegések Csikban tekintetes szolgabíró ur járá-

sában megfognak szünni. Ha más nemű polgári törvények álhágóit kézre keríteni van a lami közeg, mondom: hogy ez is állami törvény.

Több erélyt kérek uraim, mint mennyit ez ügyünkben kifejtetni, láttam, — mely ha mutatkozni fog nem lesz Alcsik területén ünnep-szegés!.. kiváló tiszrelettel vagyok Csik-Szent-Mártonon augusztus 4-én 1884. aláztos szolgálja Buzás Mihály alesperes plebános."

V. Indítványképpen ismételt szöbe hozott a vadházasságok ügye:

Mire nézve elnök a gyűlésnek bejelenti, hogy e tekintetben is a csik-szent-mártoni tekintetes szolgabírói hivatal tett ugyan lépést, de még semmi eredmény nem mutatkozott.

Miután tapasztalás szerint némely községekben a vadházasságok száma tényleg nagy, és a helyett, hogy kezesbednének a vadházasságok, inkább napról-napra szaporodnak, hogy valamiképp ezen társadalmi nagy betegséget orvosolni lehessen és ennek megszüntetésére biztosabb kilátásokkal nézhessünk szembe, a gyűlés határozatilag kimondja és felkéri a főtisztelendő esperesi hivatalt:

Miszerint ez ügyben a gyűlés határozatából kifolyólag a csik-megyei tekintetes alispáni hivatalt megkeresni és erélyes intézkedésre felkérni sziveskedjék.

Több tárgy nem lévén a tárgyalás befejezettnek nyilvánított és a jegyzőkönyv bezáratott.

Kelt mint fent.

Veres Sándor.
kerületi-jegyző.

TÁRCZA.

Halottak estjén.

Esti homály szállt a hervadt őszi tájra,
A lombtalan fákat csak a szellő járja.
Alszik a természet, elhalt a zaj régen,
Kétszeres némaság hallgat a vidéken.

A tarlott földre bár esend és homály szállott:
A temetőkert zaj és fény tanyája most!
Hantok hátán lobog ezer piczi fénykör:
Valamennyi csillag oda hullt az égről

Csak a hold maradt fenn, az ég tengerében,
Barna felhőszírtnek partja közelében.
Majd széléig evez s mint kíváncsi gyermek,
Nézi onnan, hogy az élők mit mivelnek.

Szivemben nincs öröm, lelkem olyan bágyadt,
Rátuvallta kódét valami bubánat.
Csak az Isten látja, mily fájdalmat érzek,
A mint végig nézem ezt az esti képet!

Itt az apa s anya hideg könnyvét sirjn, —
Ifjan hervadt élet temetve a sirba...
Felettük megrezzen az akászfa lombja;
Az ifju szelleme mintha közte bolygna

Két szál árva gvertva pislog ott egy hanton;
Könnybe lábbadt szemmel ül a zözvegy asszony.
Szeretett gyermek: és hü férje hol van?
Oh be rég alusznak lenn a hideg porban!...

Elábrándul szegény egy pár pillanatig,
Ábrándja kódében látja halottjait.
Felriad... a hideg szél homlokon érte:
Kialudt gyertyája, csak most veszi észre.

Tört virág, menyasszony örök ágya felett,
Zokogó zenének bús hangja kesereg,
Végig elhallgatom, — egy kő mellé állva, —
Azt gondolom, tán a holtak sohajtása!

Magányosan egy domb, a levél belepte;
Fölötte mécs nem ég, jel sem áll mellette.
Csak a szomszéd sirról hullt rá egy pár sugár
S egy árva kis fiu sirkő helyett ott áll.

Ott áll s imádkozik... in-ég dulta arczán
Szent áhitat ragyog, mint őszszel a halvány,
Hervadt leveleken a hold ezüst fénye;
Reménye, támasza a sirba van téve!...

Árva vagyok én is! Szegény jó atyám te,
A koporsó fedél be réges-rég zárt le, —
Be korán elhagytál! - És nem ég, gondolom;
Egy száll gyertya sem ég elhagyott sírodon.

Mert minket kik élünk, messzi földre hajta,
S elszórt egymástól is orsunk bős haragja.
Ha ezt végigérezem, szemem könnybe fulad,
Hideg könnybe, minőt őszi felhő hullat.

S gyászos gondolatom elröppen a tájra,
Mely ölében szegény jó atyámat zárja.
Csendes sohaj gyanánt lebeg sirja felett,
Lelkeért az éghez buzgó imát rebeg.

Fülöp Árpád.

Szemelvények

Pater Vitusnak Dorgó K. hoz irt leveleiből.

Közl: K.-Gyárfás.

(VII. folytatás.)

19--21-ik levél, Ezen levelek közül az első igen-igen szép leírását adja azon kedves magánynak, melylyel Vitus bátyánk szegényes ekkleziájában annyira megszo-

kott és megelégedett vala, másrészt pedig életének egy darab biográfiáját látjuk benne körvonalazva, mely arról tanuskodik, hogy élete a levelében jelzett szegénység dacára is a közügyre gazdag hatású vala, habár munkássága mint kis mécses fényével — csak is kis kört tölte be. De ez érdemeinek sugaraiból egy szálát sem halványít el, mert az emberiség mindenike, ennek boldogító egészen naphoz hasonló fényei nem világolhat. Az Isten is csak egy napot alkotta, s midőn e letűnik, a szende hold meg a szerény csillagokra bizá, hogy e föld vándorainak az éj sötétjében kalauzol szolgáljanak. Sőt a csillagok milliárdja közül sem tűnik mindenik szemünk elé; de azért világokkal ők is bemerülnek a láthatók lámpáinak fényözönébe. Igy van az emberekkel is. Nem volt idő s oly jövőendő sem lesz, hogy e föld lakói mindnyájan Nagy Sándorok, Caesarok, Napoleonok lehetnének; mert minden nagyság csak üstökő, mely feltűnik, de tán azért, hogy később eleuyésszék. De valamint az emberiség lumenjei is csak ismeretlen nevű harcosok segédelmével jutottak és jutnak dicsőségek azon magaslatára, melyről öke mint fél isteneket bámuljuk: ugy ha kétségtelenek eme nagyságoknak dicső vívinányokkal szerzett érdemeik ugyanekkor nem szabad hallgatva mellőznünk azon skálát sem, melyen gloriájuk tetőzetére emelkedtek. Igen nekik — a szerény, nagy név nélküli egyszerű küzdőknek is legyen a hálás utókor által emlékek számára felajánlva a megérdemelt babér.

Vitusbá emez utóbbi — szerény munkásságot kifejezni szokott gardához tartozott, de azért mind egyháza mind pedig nemzetének, mint igénytelen közvetítő igyekezett bajnokilag befutni azon küzdőtérre, mit a Gondviselés elébe teremtett. Legyenek fentebb irt soraim kegyeletünk nyilatkozatai a szerény körben serényen és áldásosan működött szegény szerzetes — P. Vitus iránt már csak azért is, hogy „kedves tisztelendő öcssei” hez (in persona C. D.) irt leveleiben mi is gyönyörködhetünk, rajtok mulathatunk most, midőn sirja felett gyászoló melodiákat kevés élő barátjain és ismerőin kívül, csak a szomorú fűzágak lombjai suttognak.

És most érintett 19-ik levelét azért is, mert kellemes és komoly tartalom s mert életbiográfiai-részlet is — közlőn, megjegyezvén, hogy jelen levelében érintett Szabó Lajos, mlts Barcsay Sándorhoz hívta vala nevelőnek, melyre való meghívás szolgált alkalmul e levél írására is, mely ily hangzik:

„Főtisztelendő ur! Nem hiszem, hogy a Hébe szép tengerébe lapult arany csészéből oly édesen hörgölgette volna Jupiter az égi tetemet illattal eltöltő reggeli nektárt, mint a milyen szives elmerüléssel olvasám irt s engemet varáz-örömbbe hozott levelét, mely azonkívül, hogy tisztán látó eszének s álarészatlan szívének tanuja, még hazája s annak növendékei iránt is gondosan érző magas szelleméről kezeskedik. — Tudom, hogy ne tudnám, ha a mult évek eltűnt soraira nem utasítottam volna is, a kedves Szabó Lajos nevet, mely már 1820-ban, midőn Kolosvárt elsőbbsen kezdettem evangéliumi szárnyaimat emelgetni, már akkor szép híru neve a tudathallgatóknak ajkain dicséretzajok között magasán röpkedett.

Mint mikor az árnyékban sokáig hevert növény meg-

ujul, midőn a nap elevenítő sugára a nagy fák sűrű lombjai között hozzá is leszívárog: ugy örvendett meg lelkeim is azon fény sugarának, mely szendergő valómat életre költötte, és hogy még én is a világon vagyok tudtomra adta. De miként az árnyékba szeretett növény ellankad, ha verőfényre hozzák: ugy az én alkonyathoz szokott szemeim is nehezen állanak már ki a nagy világnak fény sugarait. — Köszi ny ugyan a hortensia, hogy Amerikának renegeteg erdeiből az európai pompás épületek ablakára felverekedett; de bármily patyolat kezek által czifra cserepekbe ápolassék is, koránt sincs az a társasága, a mi lett volna az otthoni vadonban: én is forró hálámat nyújtom főt urnak, hogy magányom árnyékából a társas világba, ezen szegény gyülekezetből egy fényes uri házba akár által tétetni; de attól tartok, hogy talusi csendeseégem idehagyva nyugalmamat is, idehagynán, a mi nélkül unalmas és izetlen lenne udvari helyzetem s tartatlan minden vállalkozásom. Már pedig nem örömet jutnék az Esopus obe tánczára, hogy a valót a tükörben látott falatért elveszteném, mert így zárdám közé ismét vissza kellene szorultnom. 18 esztendeje halad már, hogy néhai kordás elnököm parancsára, a ki azt vélte, hogy Isten a barátok nyakát minden járonba egyiránt illőnek alkotta — az iskolai tanítást templomi szónoksággal felkelle vállaltam. Ezen évek közül 10-et a klostrom falai között 8-at e falusi homályban töltöttem. Ott a lábujhegyen való járást, itt az u'cza doroncsait aunyira megszoktam már, hogy alig tudnék az udvari sik teremben palotásan lépni. Mind-ehhez könnyen hozza lehet gondolni, hogy egy olyan ember, kit az idő már a mult májusban 48 éves palczájával megfenyite, inkább kap a kényelmes, mint a fényes életet. Igen nehéz volna már nekem a zsidongó lármát megszokni, a ki az éjjeli kakasszóra is haragszom, ha csak azt a bűnbánat órájának lenni megtörődött szívvvel nem gondolom. Egy — a napnak elhunytával lenyugodni, felkeltével ébredni szokott remetének az udvarok szokásaként fesszes pontosságot tartani, faklyák lobogása mellett virrasztani s órára kelni, feküdni, udvariasan rágni, nyelni halálos ostrom lenne egészségemre. De hogy Helmecczileg szóljak: szellemileg se volnék már jó udvari tanítónak, mert ennyi évek alatt szabadon és kedvem szerint jártatt eszemet nehéz volna már az iskolai szigorú rendszerhez leelővekelnem s hegedüm édes hangja helyett a száraz declinációk szomorú duettjét egy par gyermek szájától ásitozva hallgatnom. Ezen kívül türedekem a tanítás közben hamar kifonódik sodrabból, s helyébe a lázzadt indulatok állnak elő, melyek ha ki nem törhetnek, az eügyengülésig emésztnek, pedig azt olvasám egy német írónál: „vaskarika medve orrában — minden indulat az emberben, — hát még egy gyermekkel kinlódó tanítóban?!” Nincs tehát rám nézve az egész megyében semmi — tanítással egybekötött — udvari statio, mert az sem-egészségemmel, sem korommal, de főkép szabadságot s csendet szerető lelkeimmel egybe nem férhet. Szűk körben vagyok ugyan — mint irá — az igaz; de nekem, ki anyagilag is keskeny helyet foglalok a világban, szellemileg is épen elegendő. Elég világos a vakondoknak föld alatti gödre, nekem is elég világom a turi homály, mert itt túrtam ki s itt éledekem legfőbb próbás aranyát a világnak — a drága szabadságot. Itt szedte le az idő élttem legfőbb

korának kalászeit, itt tapodja hát el annak tarlóját is. Nincs Erdélynek egy városa is, honnan terjedelmesebb volna a kilátás, mint Turból, mert innen is szinte, mint akár honnan épen a jövő élet végetlen határáig lehet látni. — Jövő emlékemre nézve elég nekem, ha az én márványtalan síromra kelendő szomorú fűz leveleit egy-két barátom utánnami sohajtása meglendíti.

Köszönöm hát, 1000-szer köszönöm derék lelkű édes magyar papom, hogy rólam megemlékezni s oly nagy reményű magzatok nevelőének felszólítani méltóztatott, s egyszersmind kérem alázattal: tudassa hálás tiszteletem mellett azon hírneves mlgs urasággal az oktatói hivatalra őszintén kijelentett tehetetlen voltomat. Részemről nagyon megvagyok jutalmazva, hogy kéziratát bírhatom a tudós papok s szép lelkű emberek egyikének, a fő-tisztelőndő urnak. Tur i. junius 1837. alázatos szolgálja P. Vitus.

A 20-ik levél érdektelen tartalom, mellőzöm. E helyett beszéltek egy verses levelet (21-ik) Csáky Lajos kántorról, kit Vitus olyan köntösben, milyennek kiállítására lehetséges olyan ekléziában, hol a pap is csak vízzel él — bemutat Dorgóéknak, s tőlök számára egy ígért nadrágot kér. Mikor a t. olvasó megbébedelt vegye elé e verset s amugy pipaszóval — ha már komolykodni nem akar, olvassa amint következik az általam adott czím alatt:

A z í g é r t n a d r á g .

Tur, 1844. 18/II.

Itt van tehát Csáki, itt áll mindenestől,
Amint parancsolták, testestől-lelkestől;
Mint egy Lumpaciust kopott köntösében,
Ki második személy a turi megyében,
Csak uraságtoknak ment be tisztelkedni,
Mint mondá: a nagyok közé keveredni,
Persze lucskos, mint a moslékba fült egér,
Mert ő sárban, loásban senkinek ki nem tér,
Neki mindegy: legyen katona, gróf, báró,
Mert az mind csak ember, mind csak utonjáró.
Bément puskát, zárat, órát reparálni,
S a torony-kukrói planomot csinálni.
És hogy a farsáng közt különbséget tegyen,
Vajjon ott is ugy megy, mint e kopár hegyen,
Hol káposztaléből isznak lemondádt
S csupán ezibrepuncsal traktálják a dádét,
Hol magyar vagy oláh pálinkát kávézik,
Legyen füstös, büdös ők aztat nem nézik,
S aztán neki ülnek: csapárit filkóznak
Amugy föl ittason lábitot fáróznak,
A viszat behozni éppen nem akarják,
Mivel a hol viszket ők csak ott vakarják. —
De tulajdonképen miért ment be Csáky?
Ezen feladatot csak a találná ki,
A ki emlékezik, mit ígért Sántánál
A kolbászsal rokon káposztaczikánál.
Nemde: ki ott kolbászt legjobb ízűn rága,
Azt mondá, hogy neki van egy rozsz nadrága,
S mihelyt bejő Csáky, tüstént neki adja,
Anélkül az árvát kijöni nem hagyja. —

Itt van tehát Csáky testestől-lelkestől;
Hol az ígért nadrág? ide mindenestől!

* * *

Én pedig mig hordom lelkem sárkunyhóját,
Kivánom, hogy sokszor láthasson még góját,
S mig össze nem rognak lelkem rongyforgácsai,
Önnök tisztelője maradok Szakácsi.

(Folyt. köv.)

KALÁSZAT.

— A tudomány mezején. —

XXIV.

Julius Caesar, midőn ebéd közben gyakran előfordulna az a kérdés hogy melyik neme volna ohajtandó a halálnak? mindig csak azt felelte, hogy a váratlan; a mit legjobbnak ítélte, azt meg is találta. — „Mors atris circum volat atris“. Hor. Satyr. L. II. Satyr. I-a v. 58.

Chilon azt mondá: Nem kell a haláltól félni, de a mennyire lehet mégis szükség ovakodni.

Sokrates szerint, a ki fél a haláltól, egyszersmind ki is jelenti, hogy a bölcsesség hiányzik nála.

Plato szerint, a halál nyomunkban és bennünk van, csak az emberek a hályogos szem miatt nem látják.

Aristoteles véleménye szerint: „Jobb meghalni, mint nyomorba süllyedni.“

Epictetus meggyőződése pedig: „Jobb meghalni, mint gonosszal élni.“

Aeschines: „Nem a természetes, hanem az erőszakos haláltól kell félni.“

Gorgias: „Nem örömet halok meg, de ha ez a ház megromlott — saját testére mutatva — szívesen elköltözöm.“

Agis szerint, legboldogabb az az ember, ki a halált megvetheti.

Pythagorasnak pedig mindennapi mondása vala: „Legjobb halgatva meghalni.“

M. Cato szerint pedig legokosabbak azon férfiak, kik a halált nem magáért, hanem az erényért vetik meg.

Cleopatra félvén Antonius haragjától a sirboltba menekült és lebecsátva a rostélyt, hírül viteté Antoniusnak, hogy öngyilkos lett. Hallván ezt Antonius, mondá: Oh Cleopatra, nem bánkodom, hogy elv-szítottetek, mert én is utánad megyek; hanem sajnálom, hogy én, ki egykor Róma mindenható vezére voltam, a halál választásban egy asszony által legyőztem, megelőztem.“

Midőn hírül vitették a száműzött Anaxagorasnak, hogy fia meghaltak, fejét lesütvén mondá: „Tudtam, hogy halandókat nemzettem.“

Kőrödy Endre.

KISSEBB KÖZLEMÉNYEK.

— Vidéki levél. Örömnepok Görgényben. Tavaly a fenséges trónörökös-pár távozásakor azon szívélyes köszönnéssel veti bucsut Görgényből a tiszteletére megjelent mindenrendű és rangu közönség előtt: „Isten önökkel a jövő évi viszontlátásig.“ És csakugyan a legelső magyar ember fia szavát beváltotta, mert az idéni őszi vadászatokra újból lerándult hozzánk és ezáltal bércezs

hazánk lakóinak ismételen határtalan örömet szerzett. Most negyedszer szerencsételti Görgényt magas látogatásával. Mely alkalommal csak öt napig mulatott az ősi széke'ly grófok és Rákócziak lakta várkas élyban. De e rövidre szabott idő alatt mintha Fortuna szerencse istenasszony leszállni látszott volna a magas főuri vendégekre, mert az idéni vadászat oly fényes, meglepő eredménnyel végződött, hogy a vadász kronikákban egyetlen ritka eset a maga nemében: öt nap alatt 19 medve, 2 farkas s sok szalonka ejtetett el; melyből Rezső ő Fensége 5 medvét és 1 farkast lőtt. Nem volt est, mely medvetorral ne ünnepeletett volna. A történelmi nevezetességű Rákóczy-vár délnyugoti oldalán elterülő tágas udvari parkban 3-as, 5-ös és 7-es számban heverték a párájokat kilehelte dudák, melyeket mindannyiszor zöldgaly-ravatalra helyeztek és égő faklyákkal állak körül. A medvetor kezdetén a falkavezér cigányok kürtje felharsant, jelentve a trónörökös-pár megérkezését, mire Salamon orsz. hírű zenekara Rákóczy indulóval belezendült. Ilyenkor a gazdag zsákmányt örömtől sugárzó arcczal állta körül a fényes főuri vadásztársaság. Stefánia leendő magyar királynéknak a zenekar által hozott magyar népdalokban gyönyörködött és maga is közben halk hangon énekelt. A társalgás kizárólag magyar. A távozó fényes társaságot a közönség lelkesen éljenezte. Majd az ebéd folyama alatt magyar lelkes felköszöntöktől hangzik vissza a nagy ebédlő terme, a mikor a cigány lelkes thust huz. Fent a palotában és lent az udvaron a közönség körében öröm, vigás, jó kedv szóval mindenütt élénk pezsgő élet uralg. S ez így jól van! A legmélyebb hódolat, tisztelet nyilvánulásai a magas fenséges vendégek iránt oly tiszták, oly őszinték, oly keresztelen egyszerűek és mégis oly fenségesen nagyszerűek valának, mely édesbajos öröme hangolt mindenkit. Valóban ez örvendetes napokat, kik szerencsések valánk átélni, azokat elfeledni soha se, hanem mindenha édesen fogunk visszaemlékezni.

Hát midőn ő Fenségeiket templomban láttuk, hol az oltársámolya előtt a legmélyebb áhitatba elmerültek. Mert ők bárhol legyenek, az egyház parancsának mint jó keresztények eleget tenni szent kötelességöknek ismerik. Magyarország leendő apos'oli királya október hó 18-án vasárnap reggel 7 órakor Frigyes kir. főherczeg és a főuri vadásztársasággal az udvari kápolnában megjelent. A mikor a sz. misét Bálint Gerg'ly helybeli lelkész mondotta. Fél kilenc órakor Kovács Ferencz apát és főesperes ur által mondott misén Stephánia ő Fensége és Pálly grófné udvarhölgy a többi hölgyekkel jelent meg. Hétfőn 19-én Stefánia a 8 órai reggeli misére előleges jelentés nélkül váratlanul megjelent. A mély vallásosság jellemzi a fenséges családot. Oh mily kedves, vigasztaló elenség a mai hithideg korban, fejedelmi magas kezében a szent olvasót, rózsafüzért látni. Már pedig ezt láttuk és ennek szemléletén örömtől könnyelabadt szemekkel épültünk és gyönyörködtünk. Rövid öt napi mulatás után eltávoztak körünkől a magas vendégek, de drága felejthetetlen képek annál mélyebben vésődött lelkünkbe; emlékek mindenha élni fog keblünkben és fülünkben édesen cseng vissza a Rezső királyfi ajkáról elhangzott végbucsu-szó: „A viszontlátás reményében a jövő évre Isten önökkel!”

Üdv, szerencse övedze magas és fenséges halántékaikat. Isten anygala vezérelje s védje minden lépteiket!

A fenséges trónörökös-pár Görgény-Szent-Imrére okt. 14-én délelőtt 9 órakor érkezett, az üdvözlétre szép számmal a kastély udvarán megjelent maroskerületi papság hódolatát Finta István alesperes és rég'ni plébános nyilvánította. Távozáskor e hó 19-én délután 4 órakor Kovács Ferencz apát, ker. főesperes által üdvözöltetett. Mindkét alkalommal Rezső ő Fensége leereszkedő nyájassággal válaszolt. Köszönetet mondva az iránta tanúsított szíves figyelemért. Az üdvözlés után tolmácsoló apát és a két alesperes urakkal szívélyesen kezet szorított.

B. G.

— **Vidéki levél.** Esperesi látogatás Görgényben. Kovács Ferencz apát maroskerületi főesperes ur ő nagysága október hó 18-án vasárnap délután Görgény-Szent-Imréről kirándult az egy és fél óra távolságra, északi irányban fekvő havasos hegyek közé ékelt Üvegcsür filiális egyházba, hogy ott az esperesi látogatást eszközölje. Erről a hívek egy órával az indulás előtt egy épen hazatérő odaváló férfi által lettek értesítve. Mire ő nagysága a lelkész kíséretében megérkezett, már az új templom előtti téren a hívek nagy számban összegyűltek a gyülekezve. Miután a délelőti isteni szolgálatra kettőt harangoztak a megérkezés után — úgy 3 óra táit — jel adatott a beharangozásra. A szép tágas új templom zsufolásig megtelt ájtatoskodókkal, kik között idegen vallásbelieket is lehetett látni. A nagy-vecsernyét anát ur ő nagysága a lelkész segédlete mellett vezegte. Magnificat után az oltár és a nép incensaltatott. Vecsernye után ő nagysága a hívek összhangzó szép éneke, nagyszáma és buzgósága által meghatva — ámbár nem volt előlegesen szándékában — szöszékre lépett. A napi evangéliumot felolvastván szónoklatot tartott, mely egy egész óráig eltartott. Szólt a meggyőződés hangján szívből és szívhez, üdvözölvén a híveket, mindjárt a bevezetésben összehasonlított a mostani szép templom és a 10 év előtti rozott kápolna között. A minő lehangelő, elszomoritó látványt nyújtott az akkor, ép oly felemelő és örömdetes látványt nyújt ennek mostani szemlélete. Megdicsérte elismerő meleg szavakban a híveket a templom létrehozásában tanúsított munkásság és a vallásos buzgalomért. Majd a napi evangéliumot a nála sajátos elragadó ékes-szólással magyarázta, de érthetőleg sok helyt leereszkedő népies nyelvezettel, őket Istenben való megnyugvásra, a kath. hitben való áilhatatos megmaradásra, az egyház feje iránti mély tiszteletre és hazaszeretetre buzdította. A hatásos szent beszéd nagy figyelem és legnagyobb piétással lön végig hallgatva.

Végül az oltárhoz visszatérve apát ur az oltári szentséggel áldást adott. Templomozás után ő nagysága a templomot kívülről úgy az ujra épített és több szobával kibővített kántorális lakházat szemlélte meg; közben a szükséges észrevételeket és utbaigazításokat megtérve. Ezután a teljes számban megjelent egyháztanácsal rögtönzött gyűlést tartott. Melynek tárgyát a templom belfelszerelése jelesen egy új oltár leendő mikénti beszerzése képezte. A szegény, de jóakaratu híveket lelkesítette a további áldozatok meghozatalára, igérvén, hogy maga részéről a szükséges segély kieszközlése végett magaidején lépéseket teend.

Miután az állami iskolát meglátogatta, újból visszatért a plébánia lakba, rendes szállására.

Másnap az udvari kápolnában végzett istenitisztele után a görögnyeszentimrei rom. kath. iskolát látogatta meg. Mindent behatóan megszemlélte. A tanítás menetét egy óráig hallgatta, közben kérdezve és bölcs utmutatásokat osztogatva. Távoztak a tanoncok az iskola szorgalmas látogatására, isteni félelemre és vallásosságra buzdította. Apát ur ő nagysága egy a templomban, mint az iskolában a kisdedek között ihletett szónoklata, leereszkedő nyájassága, finom tapintata és szakértői kedves modora által mindenütt örömet szerzett. Ugy a csüri hívek, mint a görögnyiek ő nagysága iránt a tisztelet, elismerés és hála érzelmeivel vannak eltelve. És az átélte kedves napokat sokáig fogják emlegetni. Isten tartsa meg ő nagyságát.

Egy jelenvolt.

— **Vidéki levél.** Ditró, 1885. október 25-én. Régi, igen szép szokás az, hogy midőn valamely község templomot, iskolát stb. épített azt Anyaszentegyháznak az ő áldásában részesíti. Így történt ez Ditróban is említett napon, midőn ugyanis az „Alszeg”-ben ujonnan épült díszes iskolát főtisztelendő Salamon Alajos főesperes-plébános ur felszentelte. Reggel 9 órakor nagyontisztelt Bordeaux F. Olivér segéd-lelkész ur csendes misét mondott, melyen a tanuló ifjúság jelen volt — és énekelt. Mise végével körmenetben — a mindenszentek litániája éneklésével mentünk le az új épülethez, hol midőn megérkeztünk főesperes ur háromszor énekelt: „Hogy ezen épületet megáldani és megszentelni méltóztassál.”

Ezután „Engedjétek a kisdedeket hozzám jönni, mert ilyeneké a menyekországa” thema alapján az iskola szükségességét magyarázta igen szépen, mely hogy hatással volt a hallgatóságra, bizonyítja azon tény, miként szemeikből könnyeket hullatni látható volt. Egyébiránt a beszéd méltatása feladatomban nem lehet, miután annak szakembere nem vagyok. A beszéd végével a polgári iskola növendékei — Barabás Rajmond énektanító vezetése mellett — egy alkalmi dalt énekeltek, mely után fő. Főesperes ur az ily alkalomra előírt könyörgéseket mondotta el és szentelte meg a tágas tantermet és a tanítói lakot.

Ezzel véget ért a szentelési ünnepély és ép olyrendben, mint jöttünk — a második helyről nagy lelki örömmel távoznak az elsőhelyre — az Istenházába, hálaát adandó a Gondviselésnek, hogy megadta azt, miként azon szép épület „Alszeg”-ben ott diszeleghet és az ártatlan kisdedeket az ők vallásos nevelése céljából — melyre valóban mai nap égette szükség van — befogadhatta.

Ditró község ezen nemes újabb áldozatával ismételen bebizonyította, hogy mennyire szíven viseli a nevelés szent ügyét, a jövőnemzedék nevelését, mert eltekintve attól, hogy iskolái — és azok tanítóira (10) évenként több mint 7000 frtot ad ki, csak a jelen évben az alszegi isko-

lára, — mely mellé uri tanítói lakot is emeltetett — 6000 frtot adott. Ezenkívül a központon szintén 2 tantermet 4000 frttal nyitattott és rendezett be a törvényrendelet követelményeknek megfelelőleg. Ebből láthatni, miként ha van Ditró községnek bevétele, van kiadása is és e kiadásokat örömet teszi miután tudja, hogy ennél nemesebb célra jövedelmét nem fordíthatná.

Adja Isten, hogy Ditró község mindig lehessen oly helyzetben, hogy sok ily és más humánus dolgokat felkarolhasson és fejleszthessen. Értesítem zarádekául még megkívánom említeni, hogy a főt. Főesperes ur az iskolaszék s községi előljáróság tagjait és a tantestületet e szép ünnepély emlékére ebédre vendégszerző házához meghívta, melynek lefolyásáról, miután azon közbéjött körülményeim miatt jelen nem lehettem, nem referálhatok. E helyett a főt. Főesperes urnak kívánom, hogy Isten éltesse és engedje megérnie, hogy a tervbe vett felszegi iskolát, midőn készen lesz ily ünnepélyességgel felszentelhesse és a kiket ez ünnepély alkalmával megvendégt, azokat a jövő ünnepély alkalmával is megvendégtelhesse. Ad multos annos!

Nonnátus.

IRODALOM.

— Ifjabb Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Múzeum körút, a nemzeti színház bérházában, megjelent az „**Önüggyvéd-pótfüzetekből**” a második füzet; szerkeszti: Knorr Alajos. — E füzetben a szerző folytatja a budapesti áru- és értéktörzsdé jogszokásainak közlését, azután áttér a szerrői jog bitorlása körüli eljárásra; közli a kívánd riasztó ügyönkségre vonatkozó szabályokat, azután áttér az iparra és mindenek előtt ismerteti általában az ipart és annak különböző neveit, és végre közli az ipar megkezdésének szabályait a szükséges iromány-példákkal felvilágosítva. E tartalomdus füzet ára: 30 kt. Ugyanezen kiadónál kapható az „**Önüggyvéd**” egy kötetben kötve, két félkötetben füzve és füzetekben.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Figyelmeztetés.** Újból is kérve kérjük a társulat t. tagjait úgy, mint lapunk t. előfizetőit, hogy mindazok, kik akár a jelen, akár még a megelőző évekből hátrálékban vannak, ebbeli kötelezettségeiknek minél előbb eleget tenni sziveskedjenek analízisünkben, mert miután az összes hátrálék már az **1000 frtot messze túlhaladja**, na bár sajnálattal, de ki kell jelentenünk, hogy ellenkező esetben, daczára a nagylelkű anyagi segélynek, melyben társulatunkat püspök ur ő nagyméltósága szüntelenül részletetni megveskedik, a lapot szükségképp be kell szüntetnünk, ha teljesen kiürítette kassánkat teremes adóssággal is terhelni nem akarjuk.

— **Pályázati hírdetmény.** Sz. 101—885. közgy. Szabad kir. Erzsébet város közönsége részéről a helyi római katolikus felelmi iskolákban megüresedett két tanítói állomásra pályázat hirdtetik — az előirt képesítéssel bírók kellően felszerelt folyamodványaikat Erzsébetváros polgármesteréhez címelve november 5-ig nyújtsák be, — javadalmazás 300 forint évi fizetés és természetbeni lakás. — Sz. kir. Erzsébetváros közönségének 1885. évi október hó 9-én tartott üléséből: — Josefli József polgármester. Lengyel Márton főjegyző.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

— **Regius urnak.** S. Kőröspatakon. A márczius hó 12-én beérkezett „Házasság jogi kérdések”-re minél hamarabb kimerítő válasz fog adatni. Lapunk minden oldalról való igéaybe vétele okozta, hogy azt még előig meg nem tettük. — Fogadj még kézzsorrításunkat!

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda (Sombory Sándor) gyors-ajtóján, Gyulafehérvárrt.